

DENAR JE SVETA VLADAR, ZATO PAZIMO NA NJEGOVO VREDNOST

Obvladovanje finančnih tveganj v družbi Adria Mobil d.o.o., Novo mesto

Platforme za obvladovanje tveganj v družbi Adria Mobil (AM):

- oblika upravljanja = holdinško upravljanje in koncernsko vodenje
(Pravilnik o vodenju, upravljanju in zastopanju odvisnih družba AM),
- mrežno in projektno delovanje - generalna direktorica, direktorji
direkcij, kolegij generalne direktorice
(Pravilnik vodenja družbe in sistematizacija delovnih mest, pogodbe o delu),
- strateške konference (sistema, tržna, nabavna, kadrovska, finančno računovodska..)
(Pravilnik o vodenju, upravljanju in zastopanju odvisnih družba AM),
- nadzor družb preko NS oziroma UO ter ekonomska skrbništva
(Družbena pogodba, Strateški in letni plani ter ostali interni akti).

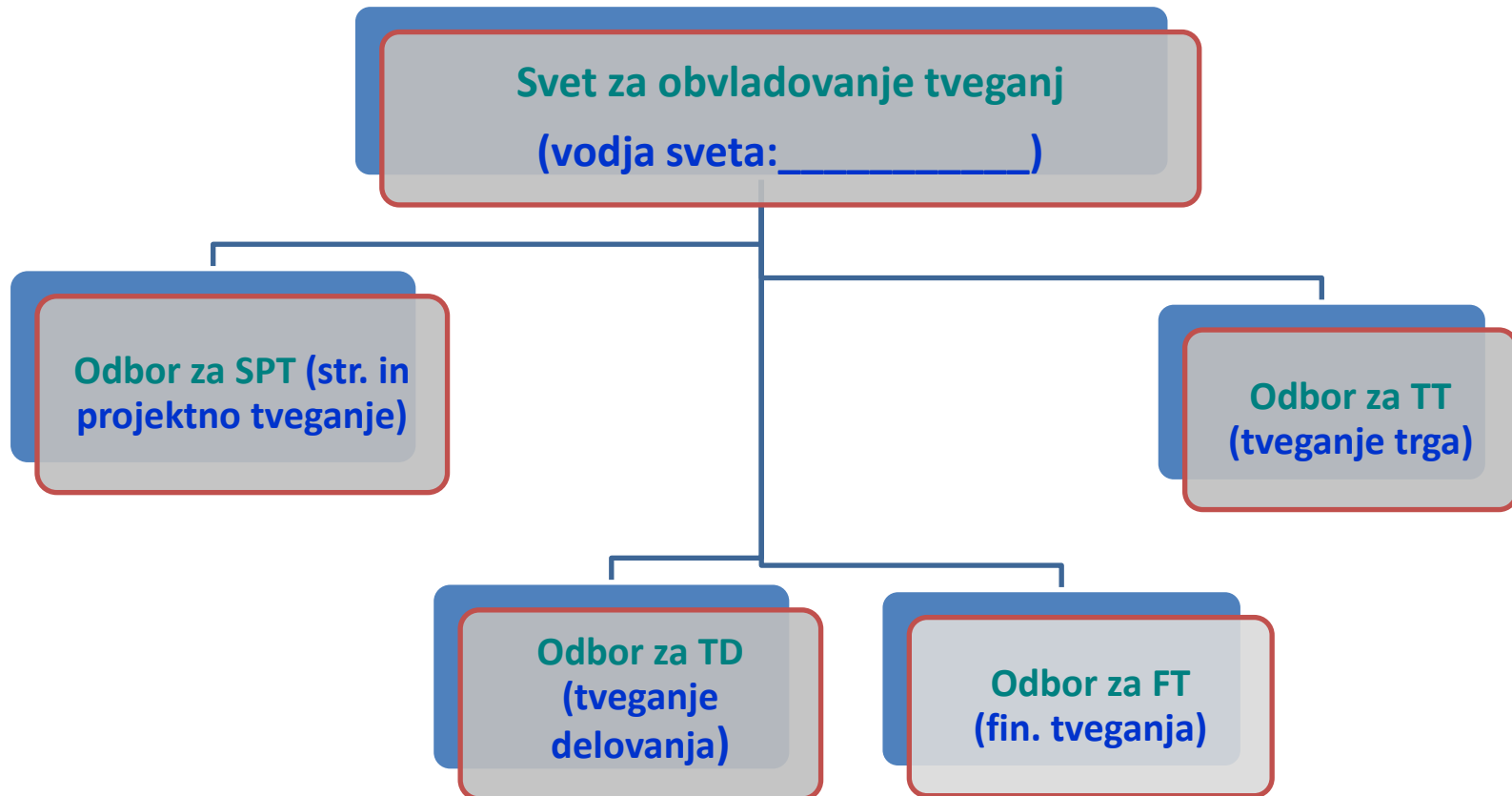
Nosilci obvladovanja tveganj :

VSI ZAPOSLENI v DRUŽBI

Odgovornost za obvladovanje:

VSAK ZAPOSLENI ZA SVOJE PODROČJE

(teža odgovornosti narašča z odgovornostjo delovnega mesta oz. področja, ki ga zaposleni pokriva)

Finančna tveganja (angl. financial risk):

- opredelimo jih lahko kot tveganja, ki izvirajo iz finančnih transakcij,
- družba jim je izpostavljena preko finančnih sredstev in obveznosti,
- z učinkovitim upravljanjem dosežem stabilnost poslovanja in uresničitev pričakovanega rezultata.

Vrste finančnih tveganj:

1. kreditno tveganje (tudi tveganje neizpolnitve nasprotne stranke),
2. likvidnostno tveganje,
3. valutno tveganje,
4. obrestno tveganja.

Pristopi so lahko naslednji:

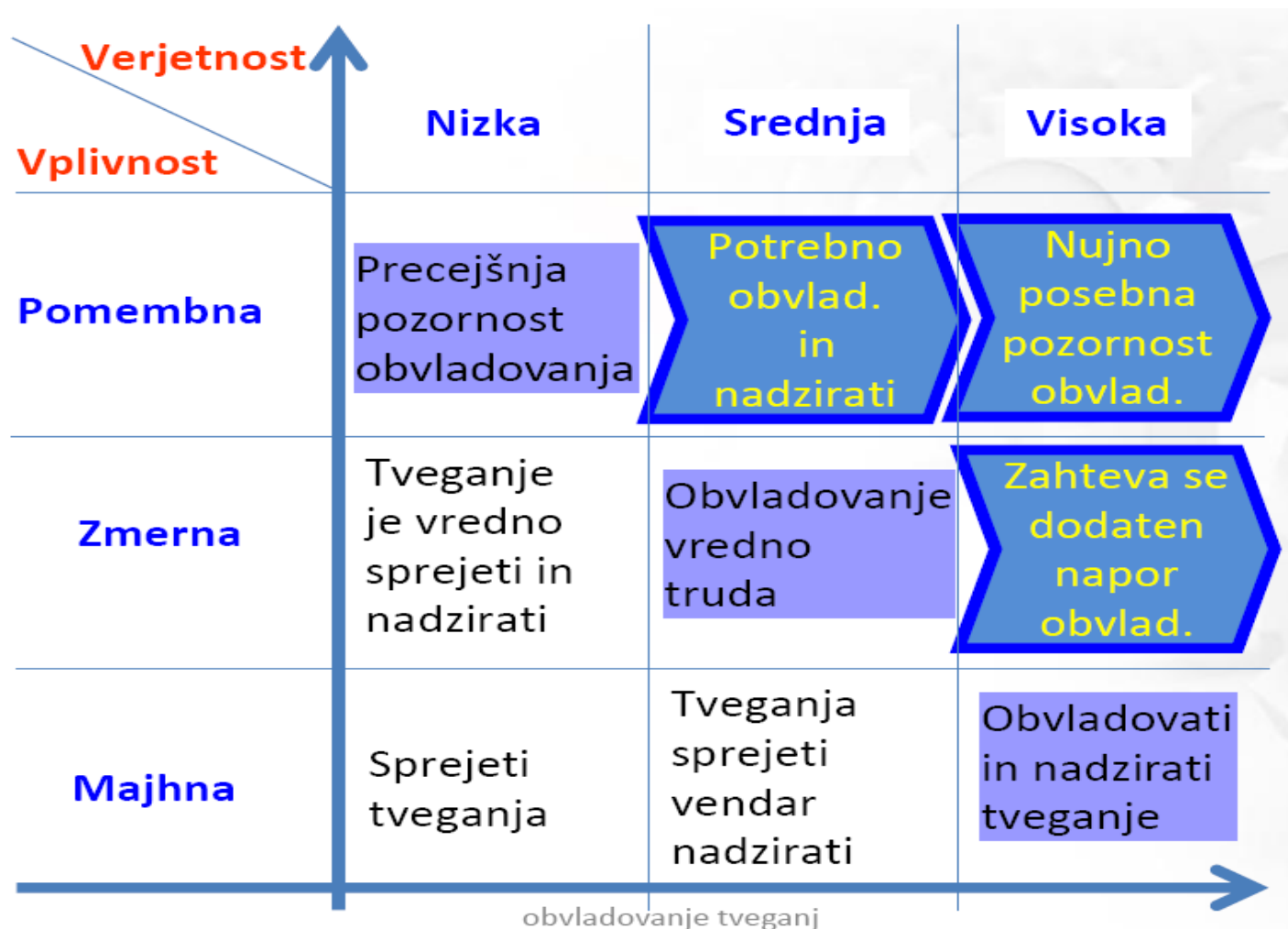
Podjetje se ne varuje pred finančnimi tveganji, ker so **stroški varovanja višji kot koristi.**

Podjetje vzpostavi **notranje metode** za varovanje pred tveganji (postopki, kontrole..).

Podjetje **kombinira zunanje instrumente zavarovanja z notranjimi** metodami za varovanje pred tveganji.

Podjetje se poslužuje le **zunanjih instrumentov varovanja.**

Rangiranje finančnih tveganj

1. KREDITNO TVEGANJE (tudi tveganje neizpolnitve nasprotne stranke)

= tveganje, da naš partner v poslu ne bo izpolnil dogovorjenih obveznosti (kupec, dobavitelj, država, finančne institucije...).

!!! Temu tveganju je izpostavljeno prav vsako podjetje.

Najpogostejše pojavne oblike:

- kupec ne poravnava obveznosti zaradi plačilne nesposobnosti (nelikvidnosti, insolventnosti),
- kupec ne poravnava, ker se je sam tako odločil (reklamacije! ?),
- kupec, dobavitelj ne poravnava nefinančne obveznosti.

AM temu tveganju posveča maksimalno pozornost, saj ima več kot 30 % aktive v terjatvah do kupcev in preko 80 % lastne cene predstavlja material (dob.)

Načini obvladovanja:

- preveritev finančne moči (bonitete) vsakega novega partnerja,
- tekoče (najmanj letno) preverjanje finančne moči strateških partnerjev,
- spremljanje t.i. “mehkih dejavnikov” partnerja (izobrazba, stan, dedovanje..),
- določevanje kreditnih limitov, blokada odprem, sistem izterjave,
- zahteva po zavarovanju s stani kupca,
- zavarovanje terjatev pri eni od kreditnih zavarovalnic ,
- odprodaja terjatev brez regresa,
- pridržek lastništva do popolnega poplačila.

Kako v AM merimo obvladovanje kreditnega tveganja?

- v odstotku na postavljen cilj (teoretični cilj je 100 % kakovostno zavarovanje vseh odprtih terjatev, praktičen je 80 % kakovostno zavarovanih terjatev, ostale zavarovane z manj kakovostnimi zavarovanji),

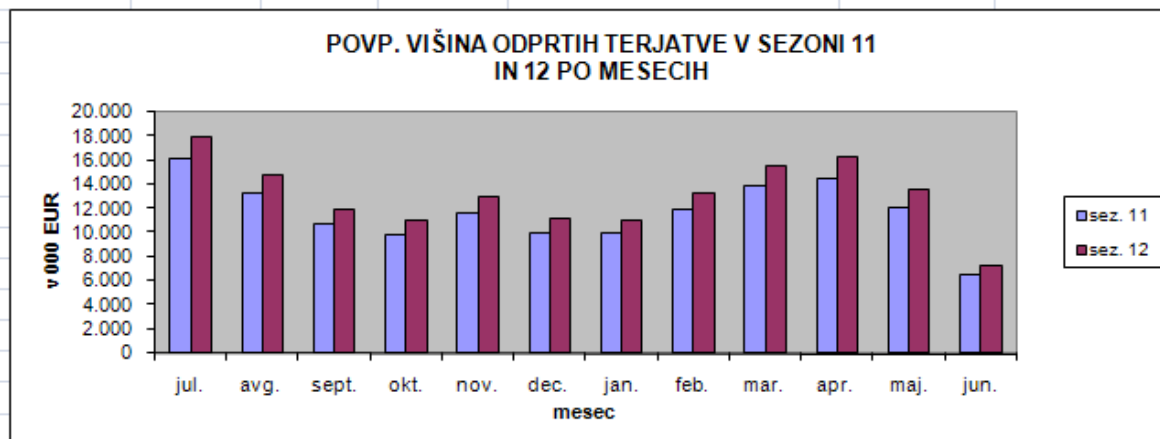
= kazalnik za merjenje uspešnosti Finančnega sektorja

Zaradi dobro delujočega sistema obvladovanja in delnega prenosa na tretjo osebo to tveganje ocenjujemo kot ZMerno – VISOKA.

- v odstotku na vso realizacijo (str. odpisa max. 0,01 % realizacije),
- strošek zavarovanja v odstotku na plan.

Izračun kreditnega limita za kupca

	v 000 €	
odprte terjatve	sez. 11	sez. 12
jul.	16.040	17.969
avg.	13.190	14.776
sept.	10.645	11.925
okt.	9.846	11.029
nov.	11.605	13.001
dec.	9.960	11.157
jan.	9.860	11.045
feb.	11.835	13.258
mar.	13.835	15.499
apr.	14.432	16.167
maj.	12.066	13.517
jun.	6.400	7.170
povprečje	11.643	13.043

Op.:

Povprečje terjatev je izračunano iz stanja na koncu posameznega meseca v sezoni, terjatve za sezono 12 (od jun.10) so izračunane na podlagi realizacije za sez. 11 povečano za koeficient rasti prometa s kupcem v letu 12.

Kriteriji za določanje limita		točke
pogodbeni plačilni rok	60 dni	80
zamuda plačila	10 dni	-40
prvovrstno zavarovanje kupca (% od povp. terj.)	600.000 EUR 4,60	0
pokritost terjatev AM s kapitalom (%)	136,01	80
velikost prometa s kupcem v letu 11	58,4 mio EUR	100
kvaliteta kazalnikov donosnosti	28	40
kvaliteta kazalnikov obračanja in likv.	60	80
nefinančni kriteriji		340

nefinančni kriteriji		
število let poslovanja		80
poslovni odnos		80
komercialno stališče		40
organizacijska oblika		40
trend plačevanja		20
kvaliteta dostavljenih podatkov		80
		340

KREDITNI LIMIT

	razred	limit od letnega prometa	SID+garancije	SKUPAJ
LIMIT za sez. 10 (raz. C)		2.388	10.000	12.388
LIMIT za sez. 11 (raz. B)		4.670	10.000	14.670
LIMIT za sez. 12 (raz. B)		5.844	10.600	16.444

v 000 EUR

2. LIKVIDNOSTNO TVEGANJE

= tveganje ali nevarnost neuskrajene likvidnosti dospelih sredstev in dospelih obveznosti do virov sredstev, kar lahko vodi v likvidnostne probleme ali tudi propad podjetja.

Dva časovna horizonta likvidnosti:

- kratkoročna plačilna sposobnost (razpolaganje z lik. sr. na kratek rok),
- dolgoročna plačilna sposobnost (donosno poslovanje).

!!! Temu tveganju je izpostavljeno več ali manj vsako podjetje. Tovrstno tveganje je osrednje finančno tveganje in je v tesni povezavi z ostalimi finančnimi tveganji (kratkoročna likvidnost) in z ostalimi tveganji podjetja (dolgoročna plačilna sposobnost).

Načini obvladovanja:

- planiranje letnega, tromes., mesečnega, tedenskega denarnega toka,
- dnevni likvidnostni sestanki in tedenska analiza uresničitve denarnega toka,
- stalna skrb za nivo vezave obratnih sredstev.

Kako v AM merimo obvladovanje likvidnostnega tveganja?

- kazalniki likvidnosti (kratkoročni, hitri in pospešeni koeficient)
- višina obratnega kapitala (obrat zalog, obrat terjatev, obrat obveznosti oziroma cikel denarja),
- odmiki realiziranega od planiranega denarnega toka,
- stroški neizkorščenega odobrenega kredita (stroški finančne stiske),
- nivo zadolženosti glede na plan in glede na optimalno strukturo kapitala,
- stroški zunanjih virov financiranja.

Dolgoletno pozitivno poslovanja in sistem obvladovanja sta razloga, da tveganje ocenjujemo kot ZMerno – SREDNJE.

3. VALUTNO TVEGANJE (angl. foreign exchange risk)

= nevarnost, da se bo spremenil tečaj (pariteta domače valute do tuje valute) v prihodnosti, kar vodi v dobiček ali izgubo podjetja.

!!! Temu tveganju so izpostavljena vsa podjetja, ki delujejo izven EVRO območja.

AM je izpostavljena neposredno GBP in CHF ter HRK in DKK, posredno pa še vsem ostalim valutam trgov, kjer prodaja svoje proizvode (SEK, AUD, USD, RUB...), čeprav se fakturiranje opravlja v €.

Valuto tveganje

EUR/CHF
■ EURCHF=X

EUR/GBP
■ EURGBP=X

Načini obvladovanja:

- sklepanje izvedenih finančnih instrumentov (forward, opcija, terminski posel, swap),
- prodaja proizvodov v €,
- nabava materiala iz držav nasprotnih valut (naravno ščitenje)
- dvig prodajnih cen ali umik iz trgov z visoko volatilno valuto

Kako v AM merimo valutna tveganja?

- finančni odhodki iz naslova tečajnih razlik,
- zmanjšanje pokritja po trgu (državi) zaradi tečajnih razlik,
- vrednost zmanjšane prodaje zaradi stroškov tečajnih razlik .

Neposredno tveganje (90 % fakt. v €, DKK fiksna pariteta z €) je ZMerno - VISOKO,; posredno (trgi z volatilno domačo valuto) pa MAJHNO - SREDNJE

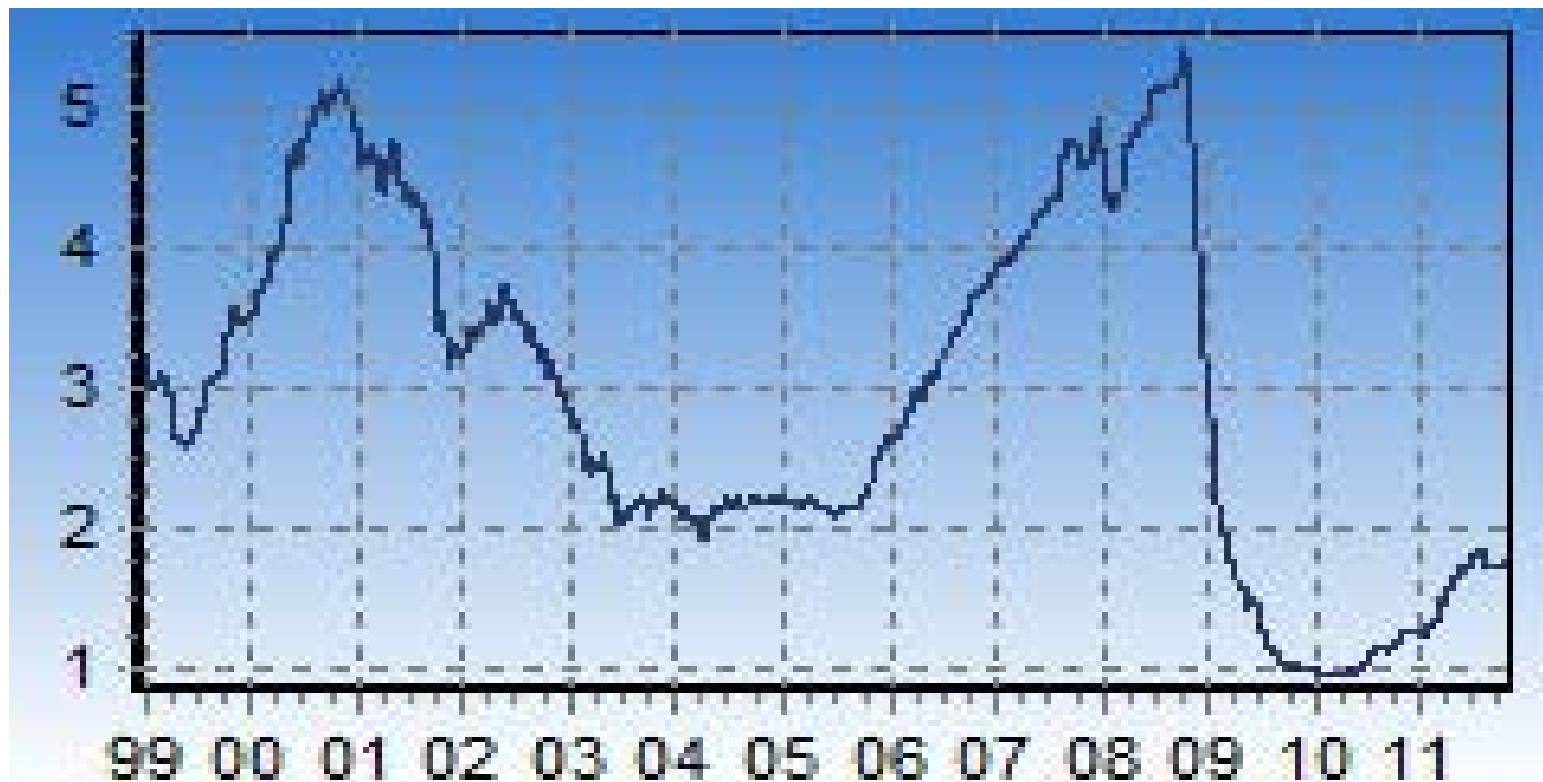
4. TVEGANJE SPREMEMBE OBRESTNIH MER

= neugodno gibanje obrestne mere v prihodnosti, kar negativno vpliva na finančni izid podjetja (pomembno in različno, če so neto upnik ali neto dolžnik).

!!! Temu tveganju so izpostavljena vsa podjetja, ki se financirajo z tujimi viri financiranja (poleg lastnih virov).

V času izrazite aktualne finančne krize so razmere slabe (visoki pribitki na bazično OM, kratka ročnost kreditov, zahtevana najkvalitetnejša zavarovanja s faktorjem 1:3, visoki stroški odobritve...). Poleg tega pa so tudi izredno visoka tveganja spremembe obrestne mere.

6 – mesečni EURIBOR

Načini obvladovanja tveganja:

- sklepanje pogodb za kratkoročni in dolgoročni najem,
- sklepanje kreditnih pogodb z fiksno in variabilno obrestno mero,
- pogajanje o kreditnih klavzulah in obvezen vnos možnosti predčasnega vračila kredita brez stroškov,
- sklepanje terminskih zamenjav obrestnih mer = IRS (kapica, dno...),
- nadomestitev tujih virov financiranja z lastnimi viri.

Kako v AM merimo obrestna tveganja?

- dosežena obrestna mera na planirano obrestno mero,
- dosežena nominalna vrednost obresti na plansko vrednost,
- ustrezna ročnost glede na ročnost sredstev v BS,
- zadostnost virov glede na potrebe in kvaliteta virov .

Finančna stabilnost družbe in relativno nizka zadolženost sta razloga, da tveganje ocenjujemo kot ZMerno – SREDNJE..

Kartica finančnih tveganj v skupini Adria Mobil

FINANČNA TVEGANJA V SKUPINI ADRIA MOBIL

Finančna tveganja: i. Tveganje neizpolnitve nasprotne stranke Tveganje neizpolnitve nasprotne stranke je tveganje, da naš partner v poslu ne bo izpolnil dogovorjenih obveznosti. (ot del tega tveganja tukaj obravnavamo tudi davčno tveganje oz. tveganje transfernih cen.)		c. Valutno tveganje Tveganje negativnih sprememb deviznih tečajev.	
ii. Kreditno tveganje (kreditno tveganje sicer spada med tveganja neizpolnitve, toda tukaj ločeno obravnavamo sposobnost družb vračanja bančnih posojil in obresti.		d. Likvidnostno tveganje Tveganje zagotavljanja zadostnih denarnih sredstev za pokrivanje vsakodnevnih zapadlih obveznosti.	
		e. Obrestno tveganje Tveganje negativnih sprememb obrestnih mer.	
/ nadaljevanju sledi sumeriran pregled finančnih tveganj v skupini (po družbah) Adria Mobil na dan 30.09.2010.			
*podrobnejša ocena finančnih tveganj po posameznih so navedena v prilogi:			

	Tveg. neizpolnitve nasprotne stranke		Kreditno tveganje	Valutno tveganje		Likvidnostno tveganje		Obrestno tveganje	
	Terjatve do kupcev	Obveznosti do dob.							
Adria Mobil d.o.o.	Zmerno tveganje	Visoko tveganje	Nizko tveganje	Zmerno tveganje	Nizko tveganje	Nizko tveganje	Nizko tveganje	Nizko tveganje	Nizko tveganje
Podgorje d.o.o.	Nizko tveganje	Zmerno tveganje	Nizko tveganje	Nizko tveganje	Nizko tveganje	Nizko tveganje	Nizko tveganje	Nizko tveganje	Nizko tveganje
Adria Plus d.o.o.	Visoko tveganje	Zmerno tveganje	Visoko tveganje	Nizko tveganje	Nizko tveganje	Visoko tveganje	Visoko tveganje	Visoko tveganje	Visoko tveganje
Adria Caravan Danska	Zmerno visoko tveganje	Nizko tveganje	Nizko tveganje	Nizko tveganje	Nizko tveganje	Zmerno tveganje	Nizko tveganje	Nizko tveganje	Nizko tveganje
Adria Mobil Schweiz	Zmerno tveganje	Nizko tveganje	Nizko tveganje	Nizko tveganje	Visoko tveganje	Nizko tveganje	Nizko tveganje	Nizko tveganje	Nizko tveganje
Adria More d.o.o., Cro	Nizko tveganje	Nizko tveganje	Zmerno visoko tveganje	Visoko tveganje	Zmerno tveganje	Zmerno tveganje	Zmerno tveganje	Zmerno tveganje	Zmerno tveganje
Adria Concessionaries VB	Zmerno visoko tveganje	Zmerno tveganje	Nizko tveganje	Visoko tveganje	Zmerno tveganje	Nizko tveganje	Nizko tveganje	Nizko tveganje	Nizko tveganje
Sun Roller Španija	Visoko tveganje	Zmerno tveganje	Visoko tveganje	Nizko tveganje	Nizko tveganje	Visoko tveganje	Visoko tveganje	Visoko tveganje	Visoko tveganje

NAMESTO ZAKLJUČKA

(izmišljeni primeri)

1. Dolgoletni kvalitetni kupec A je zaradi “davčnih malverzacij” svojih kupcev zašel v resne likvidnostne težave in mi imamo do kupca A 1 mio € nezavarovanih terjatev, ki jih verjetno ne bomo dobili poplačane nikoli.

Posledice: v IPI bomo morali popraviti rezultat, v BS znižati sredstva.

 torej današnjih 1 mio € v BS je vrednih 0 mio €.

Če bi zavarovali terjatve pri eni od zavarovalnic, če bo odprodali terjatve brez regresa, če bi imeli kupčevo zavarovanje (npr. BG), ne bi bilo izgube.

2. Kupcu iz Anglije smo prodali za 1 mio GBP (=1,5 mio €) blaga z doloženim plačilnim rokom. Na dan prodaje je bila pariteta 1 GBP = 1,5 €, na današnji dan pa je 1 GBP = 1,1 €.

Posledice: v IPI bomo morali popraviti rezultat, v BS znižati sredstva

torej današnjih 1 mio GBP v BS je vrednih 400 t € manj oz. le še 1,1 mio €.

Če bi na dan prodaje (lahko tudi prej) sklenili terminski posel (forward) po podobni pariteti, bi ne bilo izgube ali bi bila minimalna. Če bi imeli dobavitelja, ki bi nam dobavil blago v enaki vrednosti in enaki ročnosti, naravno ščitili spremembo valute.

In zato pravimo, da je denar sveta vladar in v kolikor celovito obvladujemo finančna tveganja na sistematičen način, ohranjamo (pazimo) njegovo vrednost, v nasprotnem primeru pa je 1 € danes, jutri le še 50 centov ali pa celo nič.

HVALA ZA VAŠO POZORNOST